

Beskæftigelsesrapport

2005

Kunstakademiets Billedkunstskoler

Januar 2006

1. Indledning

Det indgår som en del af flerårsaftalen 2003-2006 samt i Billedkunstskolernes resultatkontrakt, at Billedkunstskolerne skal sikre, at uddannelsesstilbuddet er i overensstemmelse med samfundets behov for uddannelse inden for billedkunstens fagområder. Der skal derfor udarbejdes årlige rapporter om sammenhængen mellem uddannelsesstilbuddet, beskæftigelsessituationen og arbejdsmarkedets behov. Billedkunstskolerne udarbejdede den første beskæftigelsesrapport for 2004. Beskæftigelsesrapporten 2005 er både en opdatering af 2004-rapporten og en udvidelse på centrale punkter hvor data fra Danmarks Statistik har vist sig ikke at være fyldestgørende.

Fra Danmarks Statistik er der kørt en række statistikker på kandidaterne fra perioden 1997-2002, i alt 175 kandidater. Af disse indgår 162 i afrapporteringen, svarende til 92,6%. Frafaldet skyldes primært personer, der opholder sig i udlandet og derfor ikke indgår i Danmarks Statistiks datamateriale.

Tabel 1. Undersøgelsens population

Uddannelsesretning	Mænd	%	Kvinder	%	I alt	%
Normaluddannelsen	70	83	52	66	122	75
Specialuddannelsen	14	17	26	34	40	25
I alt	84	100	78	100	162	100

Statistikkerne giver en række oplysninger om kandidaternes beskæftigelse, ledighedsgrad og indkomst. For alle statistikker gælder den samme struktur som betyder, at de er lavet med fordeling efter:

A: køn

B: uddannelsesretning (for Billedkunstskolerne normaluddannelsen eller specialuddannelsen Teori og Formidling)

C: køn og uddannelsesretning

D: 5 års rullende kandidatproduktion fordelt på køn og uddannelsesretning.

E: 5 års rullende kandidatproduktion fordelt på køn.

Der vil blive lagt størst vægt på D- og E-tabellerne med 5 års rullende kandidatproduktion, da der ikke er signifikante forskelle på de enkelte kandidatårganges data. Da kandidatårgangenes størrelse varierer fra 20 til 36 er der endvidere for nogle af tabellerne problemer med Danmarks Statistiks diskretioneringsgrænse på 5. Dette undgås med D-tabellernes population på i alt 162.

For at søge besvarelse på nogle af de spørgsmål der blev rejst i Beskæftigelsesrapporten 2004, blev der i december 2005 udsendt spørgeskemaer til alle kandidater fra årgang 1997-2004. I alt indgik 208 i denne population for spørgeskemaundersøgelsen og 121 responderede, hvilket giver en svarprocent på 58,17. Der er ikke sammenfald mellem populationerne for de to undersøgelser, men resultater fra spørgeskemaundersøgelsen vurderes alligevel at kunne uddybe de rent kvantitative data fra Danmarks Statistik, hvilket i det følgende vil ske med tydelig angivelse af at resultaterne er taget fra den supplerende spørgeskemaundersøgelse.

Rapporten har følgende afsnit:

1. Indledning
2. Billedkunstskolernes samlede vurdering
3. Kandidaternes beskæftigelse
4. Kandidaternes ledighed
5. Kandidaternes indkomstforhold

2. Billedkunstskolernes samlede vurdering

Denne rapport kommenterer og vurderer kandidaternes beskæftigelse, ledighed og indkomstforhold.

Beskæftigelse

Det er Billedkunstskolernes vurdering at beskæftigelsesgrad på 64% for nye kandidater er tilfredsstillende, og det giver et positivt billede af beskæftigelsessituationen.

Det er kun godt 1/3 af de beskæftigede kandidater, der har sin primære indkomst fra selvstændig erhvervsvirksomhed, hvilket er færre end forventet. Dog er andelen af selvstændige på Billedkunstskolerne den klart højeste blandt Kulturministeriets uddannelsesinstitutioner.

Uddannelsen på Billedkunstskolerne sigter primært på at kandidaterne udvikles som frie, skabende kunstnere. Kunstproduktion og udvikling af kunstnerisk talent er fokus. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 98% af kandidaterne ved uddannelsens begyndelse havde som mål at blive selvstændige billedkunstnere. At 2/3 af de beskæftigede kandidater gennem uddannelsen også har tilegnet sig kompetencer, der kan finde anvendelse på arbejdsmarkedet som lønmodtager er glædeligt. Spørgeskemaundersøgelsen medvirker til at afdække hvilke kompetencer kandidaterne gør brug af og der er ligeledes tilbagemelding på hvilke kompetencer der i mindre grad er opbygget, men i høj grad efterspørges på arbejdsmarkedet.

I forlængelse af spørgeskemaundersøgelsen vil der i 2006 blive gjort yderligere forsøg på i samarbejde med erhvervslivet at udvikle utraditionelle beskæftigelsesmuligheder, hvor billedkunstneres kunstneriske potentiale efterspørges og er særegent. På sigt vil dette arbejde også gøre nuværende studerende mere bevidste om egne kompetencer, der kan anvendes såvel som selvstændig billedkunstner som andre steder på arbejdsmarkedet.

Det er værd at bemærke, at en primær beskæftigelse som lønmodtager udmærket kan kombineres med en aktiv kunstnerisk karriere. Således fremgår det af spørgeskemaundersøgelsen, at 99% af kandidaterne har haft indtægter fra deres kunstneriske virksomhed.

Ledighed

Kandidaternes ledighedsgrad fremkommer på baggrund af indberetninger om modtagne dagpenge og kontanthjælp. Denne metode er velegnet for kandidater, der opererer på et velorganiseret arbejdsmarked, men mindre velegnet til Billedkunstskolernes kandidater, hvor ca. 14% optræder som hverken beskæftigede eller forsørgede. Disse vil påvirke ledighedsgraden positivt. At over 70% er fuldt beskæftigede er således ikke helt troværdigt udsagn.

Indkomst

Kandidater fra Billedkunstskolerne har markant lavere gennemsnitlige personindkomster end de øvrige uddannelsesinstitutioners kandidater. Der kan dog konstateres en stigning i den gennemsnitlige personindkomst fra 132.777 kr. i 2002 til 155.171 kr. i 2003, hvilket er den største stigning blandt kandidater indenfor Kulturministeriets uddannelsesinstitutioner.

Om end den gennemsnitlige årlige personindkomst er lav, bekræftes den situation, at for unge kandidater er kunsten et eksistentielt valg, der fastholdes på trods af meget beskedne indtjeningsmuligheder.

Sammenhæng mellem uddannelse, beskæftigelse og arbejdsmarkedets behov.

Det er Billedkunstskolernes vurdering, at kunst igennem de seneste 10-15 år har ekspanderet markant. Den er en del af det moderne menneskes hverdags-, arbejds- og privatliv. Kunsten har en fremtrædende plads i bybilledet gennem pladser og udsmykninger. Kunst bruges og indgår i miljøer på alle større arbejdspladser, hvor kunstforeninger snarere er blevet regel end undtagelsen. Og de private galleristers salg og antal vidner om et marked, der tidligere var mindre og langt mere elitært. At markedet er stigende bekræftes også af den relativt store stigning i den gennemsnitlige personindkomst.

Billedkunstnerne udgør på dette marked det første led, det skabende led, hvis værker er grundlaget for de efterfølgende aktiviteter på kunstmarkedet (museer, gallerier, auktionshuse mv.) med den dertil hørende økonomiske værdi.

Billedkunstskolernes kandidater har i dette marked en vigtig rolle som *content providers*, dem der skal sikre den indholdsmæssige kvalitet. Derfor er det vigtigt, at forsyningslinierne til dette marked holdes åbne gennem en kandidatproduktion, der antalsmæssigt sikrer et levende og frodigt kunstnerisk miljø, og kvalitativt sikrer at kunstmarkedet fungerer på det højeste kunstneriske niveau.

Det er Billedkunstskolernes vurdering, at beskæftigelsesrapporten bekræfter at kandidaterne i høj grad opnår beskæftigelse efter endt uddannelse. Den primære indkomstmæssige beskæftigelse er i højere grad som lønmodtager end som selvstændig billedkunstner. Spørgeskemaundersøgelsen fra december 2005 viser, at kandidaterne i høj grad savner konkret forberedelse til et virke som selvstændig billedkunstner. Det gælder praktiske forhold som virksomheds- og momsregler, præsentationsteknik og -strategi samt markedsføring i forhold til kunstmarkedet. Billedkunstskolerne vil i 2006 iværksætte uddannelsesstilbud der bedre ruste den studerende til en karriere som selvstændig billedkunstner.

Samtidig viser spørgeskemaundersøgelsen, at der på en række punkter ikke er overensstemmelse mellem tillærte og efterspurgte kvalifikationer. Det gælder fx evnen til at formidle på professionelt niveau, evnen til at præsentere undervisningsforløb samt evnen til at samarbejde tværfagligt. Disse kvalifikationer efterspørges i højere grad og er kun i mindre grad tillært gennem uddannelsen. Dette er kvalifikationer som i høj grad også er anvendelige som lønmodtager, og en forbedring på disse områder vil kunne påvirke beskæftigelsen positivt.

3. Kandidaternes beskæftigelse og socio-økonomiske status

Den socio-økonomiske status er dannet ved oplysninger fra november 2002 og indeholder kategorierne

- Selvstændige
- Lønmodtagere
- Arbejdsløse
- Midlertidigt uden for arbejdsstyrken (fx aktivering)
- Kontanthjælp eller førtidspension
- Uddannelsessøgende
- Øvrige uden for arbejdsstyrken (en restkategori)

Tabel 2. Socio-økonomisk status fordelt på retning og køn 1997-2001

Tabel 1D Socio-økonomisk status fordelt på retning og køn 1997-2002 pr. 1.1.2004	Normaluddannelsen			Specialuddannelsen			Total		
	Mænd	Kvinder	I alt	Mænd	Kvinder	I alt	Mænd	Kvinder	I alt
Selvstændig	20	10	30	2	0	2	22	10	32
Lønmodtager	25	24	49	9	13	22	34	37	71
<i>Beskæftigede i alt</i>	<i>45</i>	<i>34</i>	<i>79</i>	<i>11</i>	<i>13</i>	<i>24</i>	<i>56</i>	<i>47</i>	<i>103</i>
Arbejdsløse	6	5	11	2	6	8	8	11	19
Midlertidigt uden for arbejdsstyrken	5	3	8	0	2	2	5	5	10
Tilbagetrækning fra arbejdsstyrken	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kontanthjælp eller førtidspension	4	2	6	0	1	1	4	3	7
Uddannelsessøgende	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Øvrige uden for arbejdsstyrken	10	8	18	1	4	5	11	12	23
I alt	70	52	122	14	26	40	84	78	162

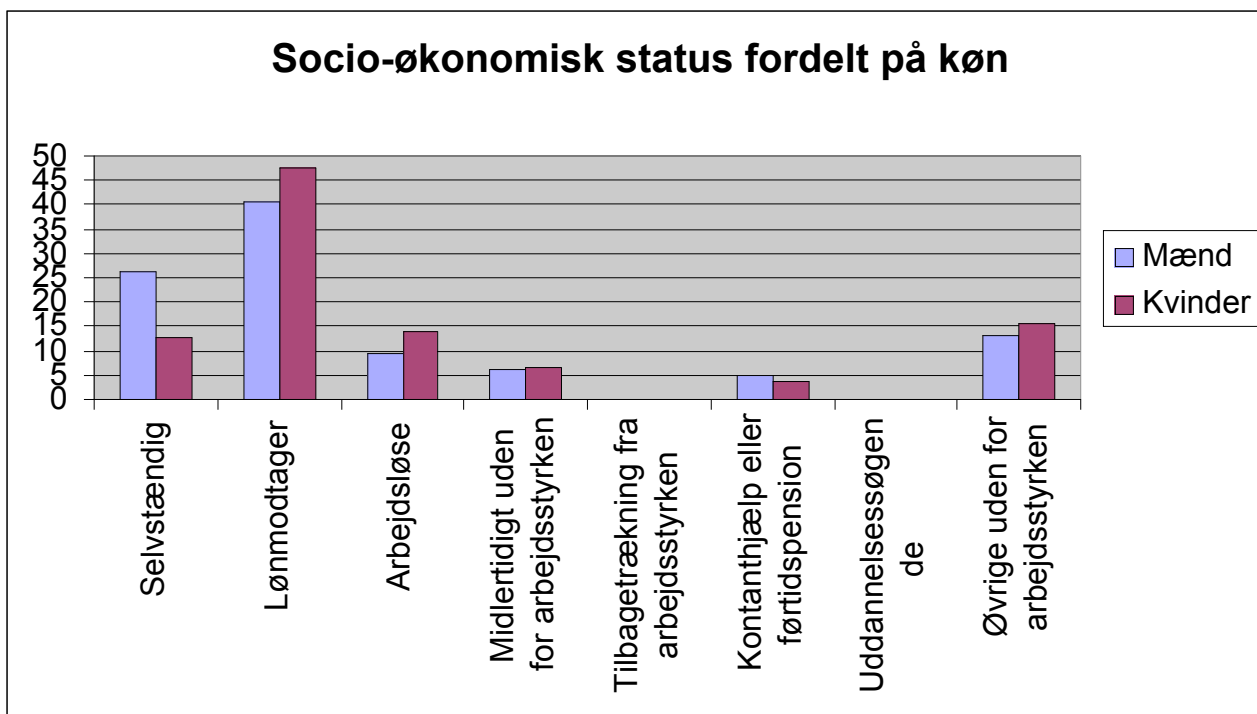
Tabel 2 viser, at af kandidater fra normaluddannelsen var der pr. januar 2004 79 beskæftigede ud af 122 kandidater i alt, svarende til 65%. For specialuddannelsen er beskæftigelsesgraden 24 ud af 40 svarende til 60%. For de to uddannelsesretninger under ét er beskæftigelsesgraden 64%.

30 af de beskæftigede kandidaterne fra normaluddannelsen var selvstændige svarende til 25%. Fra specialuddannelsen er kun 2 af de 24 beskæftigede kandidater selvstændige svarende til 5%. Omvendt er en større andel fra specialuddannelsen registreret som lønmodtager. Dette vurderes som tilfredsstillende og harmonerer fint med formålet med uddannelsen i kunstteori og formidling, som netop sigter på kunstformidlingsjobs.

22 ud af 40 kandidater fra specialuddannelsen bliver lønmodtagere, svarende til 55% i forhold til 40% af kandidaterne fra normaluddannelsen. Den samlede bedre beskæftigelse hos kandidater fra normaluddannelsen skyldes, at disse langt oftere bliver selvstændige.

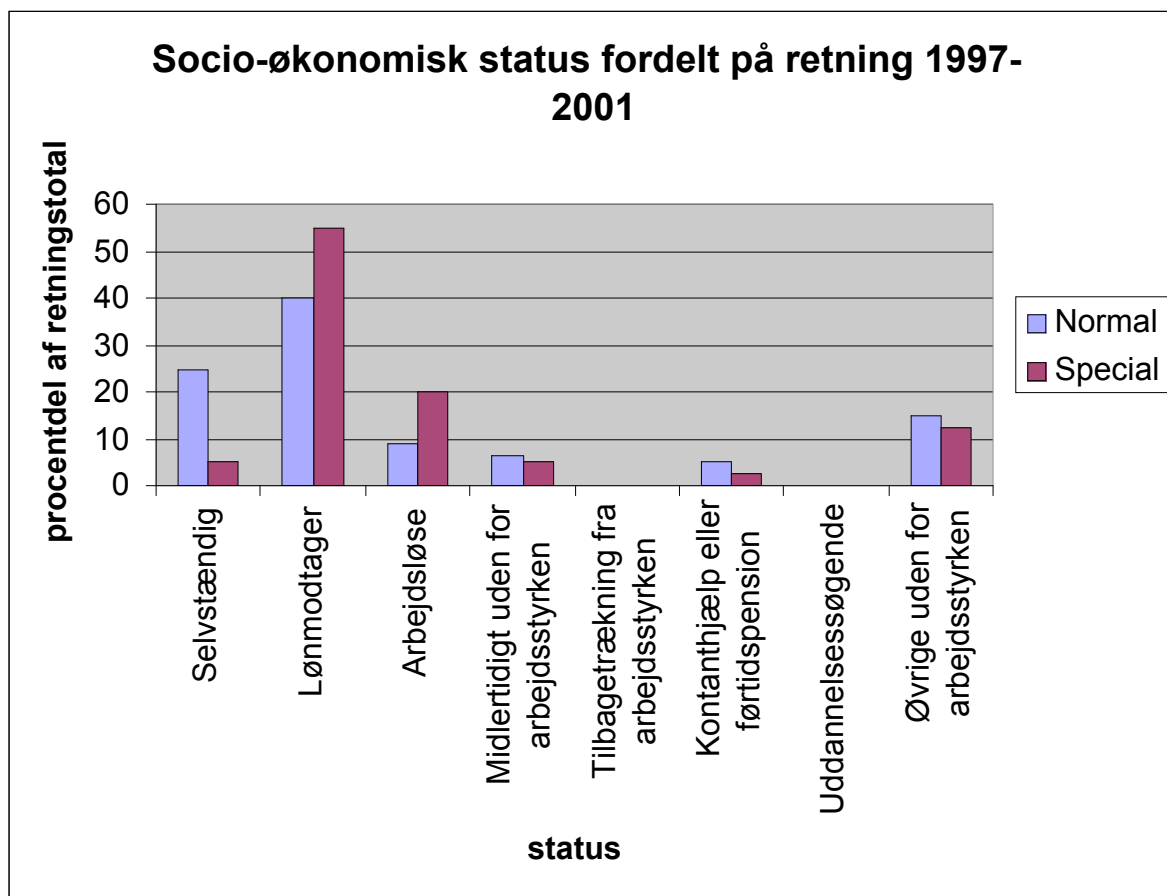
47 kvinder på de to uddannelsesretninger er beskæftiget ud af 78 kvinder i alt, hvilket giver en beskæftigelsesgrad på 60% i forhold til en beskæftigelsesgrad hos mændene på 66%.

Figur A. Socio-økonomisk status fordelt på køn

Figur A viser den procentvise fordeling på køn og socio-økonomisk status. Kvinder bliver oftere lønmodtagere end mænd, 47% i forhold til 40%, mens mænd derimod oftere bliver selvstændige, 26% i forhold til 13%.

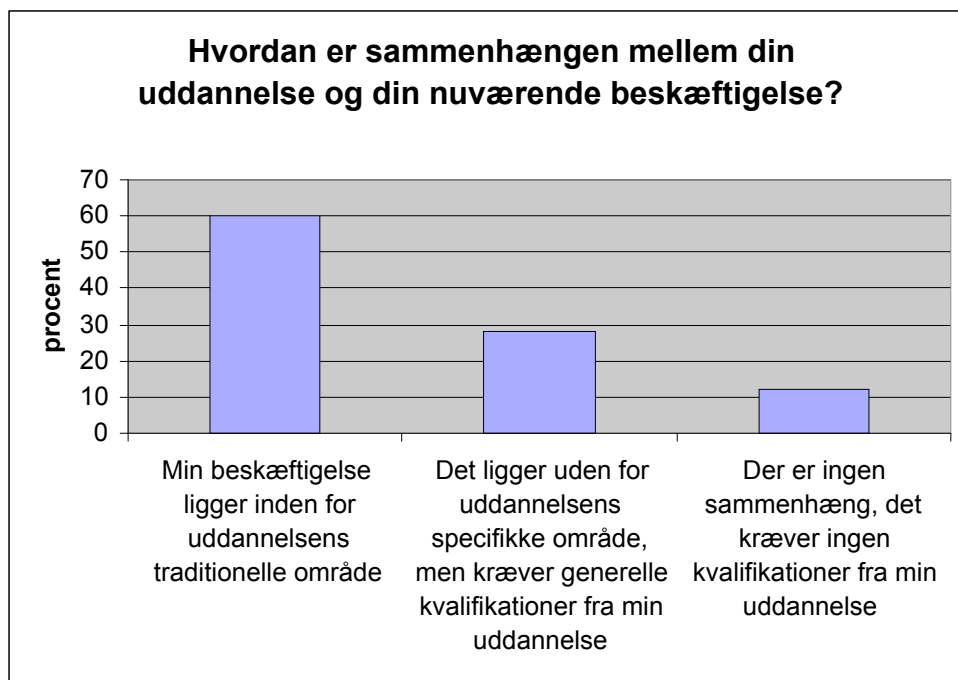
Figur B. Socio-økonomisk status fordelt på uddannelsesretning

Figur B viser den procentvise fordeling på retning og socio-økonomisk status. 25% af kandidaterne fra normaluddannelsen er selvstændige mod kun 5% fra specialuddannelsen.

Det er værd at bemærke, at kandidater fra både normal- som specialuddannelsen langt oftere bliver lønmodtagere end selvstændige erhvervsdrivende. Dette skal dog nok ses i det perspektiv, at for mange er det muligt at opretholde en kunstnerisk produktion ved siden af lønarbejde.

Figur C. Sammenhæng mellem uddannelse og beskæftigelse

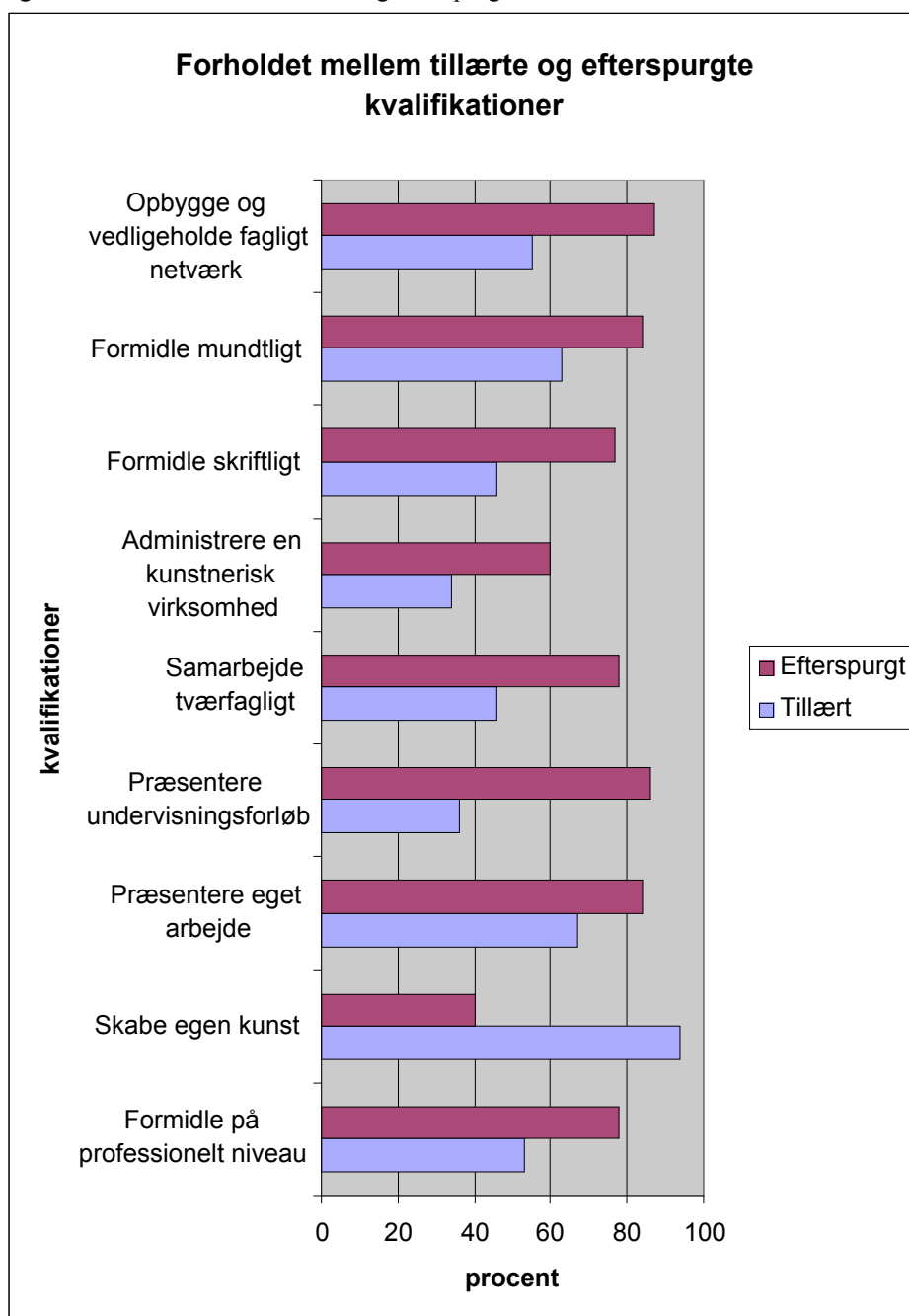

I spørgeskemaundersøgelsen december 2005 har kandidaterne selv vurderet sammenhængen mellem uddannelse og beskæftigelse. Det fremgår af figur C, at kun 12% vurderer at deres beskæftigelse ikke har nogen sammenhæng med uddannelsen som billedkunstner. 60% vurderer at beskæftigelsen ligger indenfor uddannelsens traditionelle område. I betragtning af den relativt lave gennemsnitlige personindkomst, er det værd at bemærke, at kandidaterne i høj grad fastholder en uddannelsesrelevant beskæftigelse. En lav gennemsnitlig personindkomst kunne også føre til at kandidaterne søgte beskæftigelse på dele af arbejdsmarkedet, hvor uddannelsesrelevansen var mindre tydelig, men hvor der var mulighed for en højere personindkomst.

Et andet forhold spørgeskemaundersøgelsen afdækker er forholdet mellem tillærte og efterspurgte kvalifikationer.

Figur D. Forholdet mellem tillærte og efterspurgte kvalifikationer

Figur D viser kandidaternes egen vurdering af efterspurgte og tillærte kompetencer. Det ses at evnen til at skabe egen kunst i langt højere grad er tillært end efterspurgt af markedet. Men derudover viser figuren de kvalifikationer som kandidaterne efter endt uddannelse oplever bliver efterspurgt, og som kun i mindre grad er tillært på uddannelsen. Det ses, at de listede kvalifikationer hovedsagelig knytter sig til en virksomhed som selvstændig billedkunstner, og efterspørgslen går både på indholdsmæssige kvalifikationer og mere færdighedsorienterede kvalifikationer, samt ikke mindst kvalifikationer der har at gøre med formidling. En indsats for at højne kandidaternes kvalifikationer på disse områder vil være et vigtigt element i at forbedre den samlede beskæftigelse som billedkunstner; såvel som selvstændig erhvervsdrivende eller som lønmodtagere.

Tabel 3 viser kandidaterne fordelt på beskæftigelsessektorerne:

- Selvstændig
- Lønmodtager/offentlig
- Lønmodtager/privat
- Ikke beskæftiget

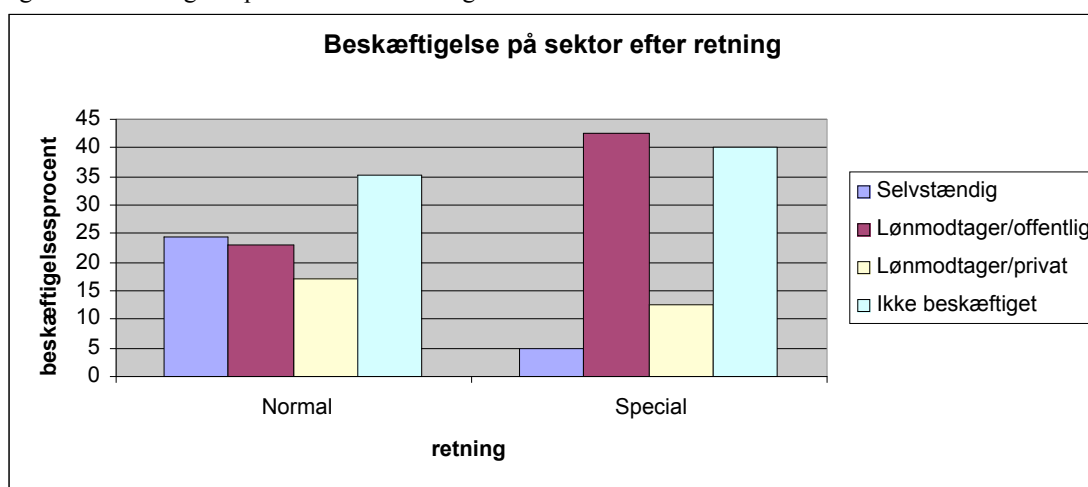
Der er tale om en statusopgørelse af arbejdssted pr. januar 2004.

Tabel 3. Beskæftigelse fordelt på sektor efter køn og retning 1997-2002

Tabel 3D Beskæftigelse fordelt på sektor efter køn og retning 1997-2002	Normaluddannelsen			Specialuddannelsen		
	Mænd	Kvinder	I alt	Mænd	Kvinder	I alt
Selvstændig	20	10	30	2	0	2
Lønmodtager/offentlig	14	14	28	7	10	17
Lønmodtager/privat	11	10	21	2	3	5
Ikke beskæftiget	25	18	43	3	13	16
I alt	70	52	122	14	26	40

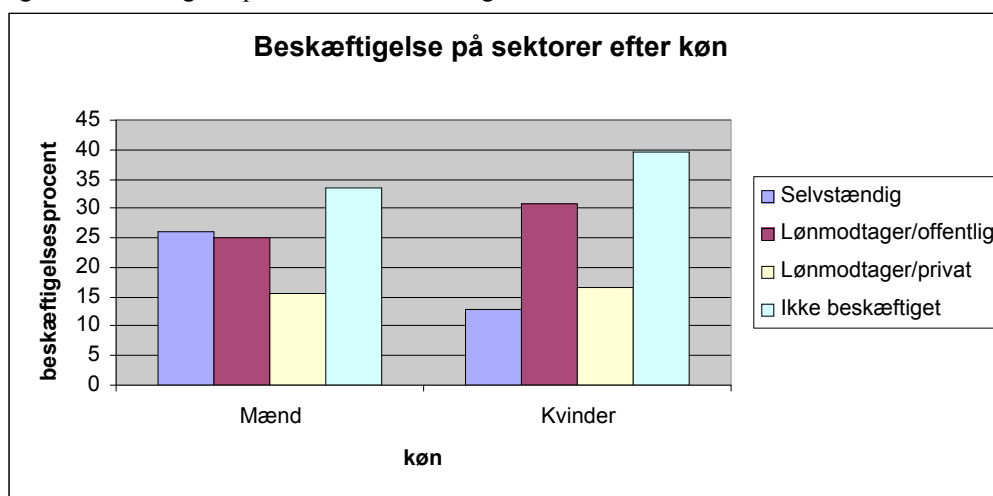
Figureerne E og F illustrerer tabel 3.

Figur E. Beskæftigelse på sektor efter retning 1997-2002

Som det fremgår af figur E bliver kandidater fra normaluddannelsen oftere selvstændige end kandidater fra specialuddannelsen, mens kandidater fra specialuddannelsen langt oftere er beskæftiget i den offentlige sektor.

Figur F. Beskæftigelse på sektorer efter retning 1997-2002

Figur F viser, at mandlige kandidater langt oftere end kvinder bliver selvstændige. Kvindelige kandidater får oftere arbejde i den offentlige sektor end mænd, og de er også oftere ikke-beskæftiget end mænd.

4. Kandidaternes ledighedsgrad.

Tabel 4. Procentfordeling af ledighedsgrad i 2002-2003 for årgang 1997-2001 og for 2004 for årgang 1997-2002

	2002	2003	2004
Beskæftigede, dvs. kandidater med en ledighedsgrad under 20%	78%	74%	72,1%
Delvist beskæftigede, dvs. kandidater med en ledighedsgrad på mellem 20 og 59%	9%	19%	16,9%
Hel eller delvis ledighed, dvs. kandidater med en ledighedsgrad på 60% og derover	13%	7%	11%

Tabel 4 viser, at kandidaterne fremstår med meget lav årsledighed for perioden 2002-2004. Der er i denne opgørelse dog den afgørende svaghed, at ledigheden er opgjort på baggrund af indberetninger om modtagne dagpenge og kontanthjælp. Aktivering og barsel påvirker desuden ledighedsgraden positivt. For Billedkunstskolerne, som har mange kandidater i kategorien øvrige uden for arbejdsstyrken, vil også disse påvirke ledighedsgraden positivt.

8. Kandidaternes indkomstforhold

Oplysninger vedr. kandidaternes indkomstforhold er hentet fra skatteoplysninger for hele 2003.

Tabel 5. Personindkomst i 2003 efter køn og retning, 1997-2002.

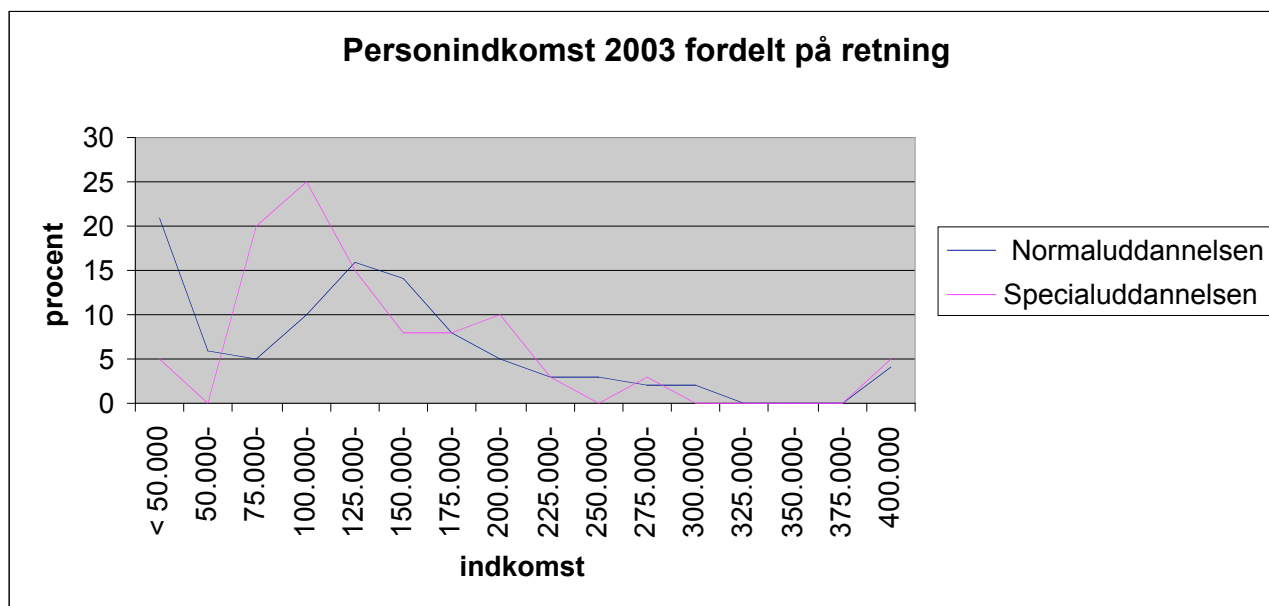
		1997-2002		
		Mænd	Kvinder	I alt
Normaluddannelsen	< 50.000 kr.	16	10	26
	50.000-74.999 kr.	5	2	7
	75.000-99.999 kr.	2	4	6
	100.000-124.999 kr.	6	6	12
	125.000-149.999 kr.	10	10	20
	150.000-174.999 kr.	9	8	17
	175.000-199.999 kr.	6	4	10
	200.000-224.999 kr.	3	3	6
	225.000-249.999 kr.	2	2	4
	250.000-274.999 kr.	3	1	4
	275.000-299.999 kr.		2	2
	300.000-324.999 kr.	3	0	3
	325.000-349.999 kr.	0	0	0
	350.000-374.999 kr.	0	0	0
	375.000-399.999 kr.		0	0
400.000	5	0	5	
I alt		70	52	122
Specialuddannelsen	< 50.000 kr.		2	2
	50.000-74.999 kr.	0		0
	75.000-99.999 kr.	3	5	8
	100.000-124.999 kr.	2	8	10
	125.000-149.999 kr.	2	4	6
	150.000-174.999 kr.	1	2	3
	175.000-199.999 kr.	2	1	3
	200.000-224.999 kr.	1	3	4
	225.000-249.999 kr.	0	1	1
	250.000-274.999 kr.	0	0	0
	275.000-299.999 kr.	1	0	1
	300.000-324.999 kr.	0	0	0
	325.000-349.999 kr.	0	0	0
	350.000-374.999 kr.	0	0	0
	375.000-399.999 kr.	0	0	0
400.000	2	0	2	
I alt		14	26	40

Tabel 5 viser, at kandidaterne i 2003 havde meget lave skattepligtige personindkomster. 28 kandidater har en personindkomst på under 50.000 kr., svarende til 17%.

Det fremgår også af tabel 5, at kun mandlige kandidater har personindkomst på over 300.000 kr.

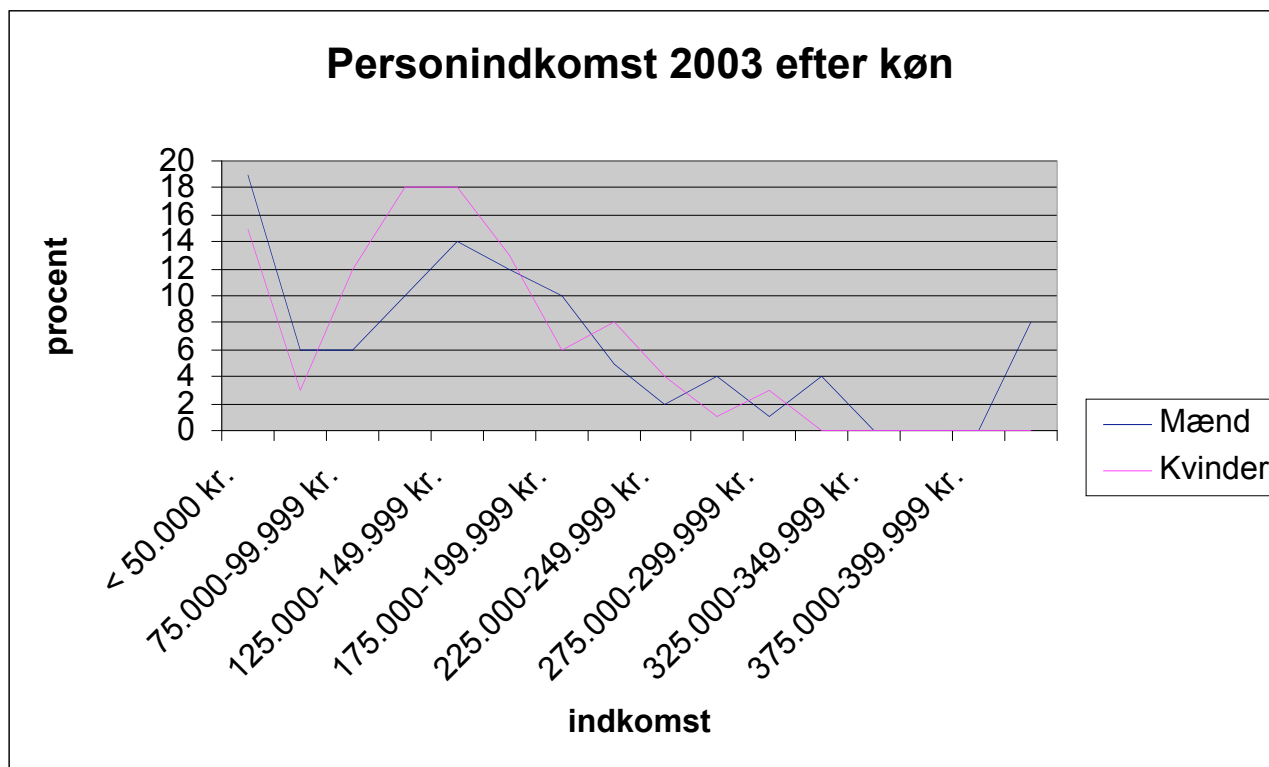
Figur G og H illustrerer disse forhold.

Figur G. Personindkomst 2003 fordelt efter retning, i procent.

Det ses af figur G, at den hyppigste indkomst blandt kandidater fra normaluddannelsen er mindre end 50.000 kr., mens den hyppigste indkomst blandt kandidater fra specialuddannelsen er mellem 100.000-125.000 kr.

Figur H. Personindkomst 2003 fordelt efter køn, i procent.

Figur H viser, at mænd oftest tjener under 50.000 kr. mens kvinder som oftest tjener mellem 125.000 – 150.000 kr. Kun mænd tjener over 300.000 kr. om året. Det fremgår desuden af Danmarks Statistiks data at 8% tjener over 400.000 kr. om året, hvilket er flere end gennemsnittet for samtlige Kulturministeriets uddannelser.

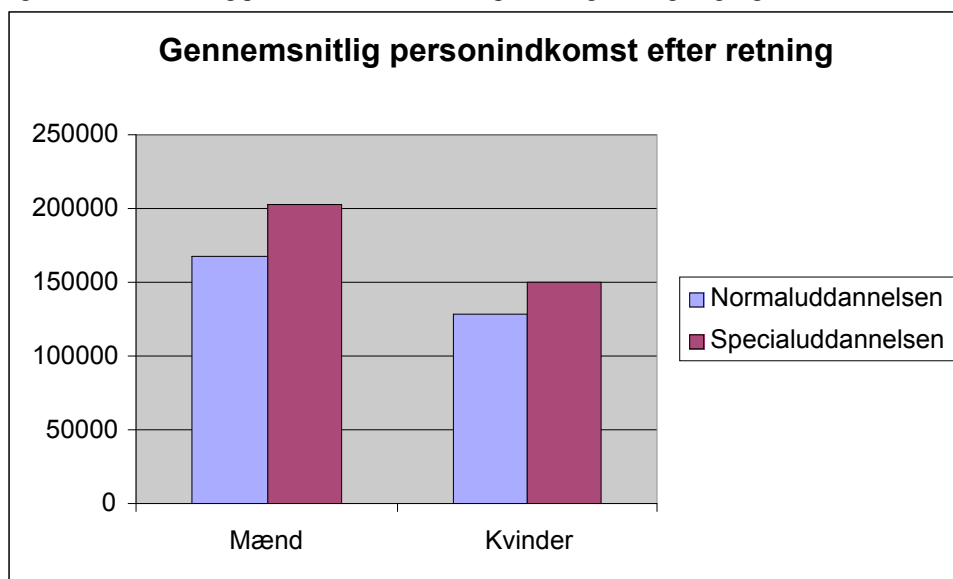
Der er grund til at tro, at en stor del af kandidaterne har mulighed for at supplere personindkomsten med anden forsørgelse, evt. gennem ægtefælle mv. Tallene bekræfter på den anden side, at billedkunstnere lever på et meget lille indkomstgrundlag.

Tabel 6. Gennemsnitsindkomst i 2003 fordelt på køn

	Mænd	Kvinder	I alt
1997		102.244	198.745
1998	153.845	160.604	156.943
1999	144.323	123.902	137.516
2000	156.060	145.112	151.084
2001	176.028		148.763
2002	170.285	141.414	151.913

Det ses af tabel 6, at der er nogen variation i personindkomsten for kandidatårgangene, og det er vanskeligt at uddrage entydige tendenser om udviklingen i personindkomst. Det kan således ikke konkluderes, at personindkomsten stiger jævnt med antallet af år som færdiguddannet. Dog har gruppen af kandidater fra 1997 den klart højeste gennemsnitsindkomst.

Figur I. Gennemsnitlig personindkomst fordelt på køn og retning, årgang 1997-2002

Figur I viser, at for både mænd og kvinder gælder, at kandidater fra specialuddannelsen i gennemsnit tjener mere end kandidater fra normaluddannelsen. Det fremgår ligeledes, at kvindelige kandidater uanset uddannelsesretning tjener i gennemsnit ca. 50.000 kr. mindre om året end mandlige kandidater fra normaluddannelsen.

Selvom en gennemsnitlig personindkomst i 2003 blandt kandidaterne 1997-2002 på 132.777 kr. kan virke overraskende lav, så bekræftes undersøgelsens af resultater fra Billedkunstneres Forbunds spørgeskemaundersøgelse i maj 2004, hvor den gennemsnitlige personindkomst var 139.804 kr. for

aldersgruppen under 39 år. I Billedkunstskolernes spørgeskemaundersøgelse fra december 2005 kan den gennemsnitlige personindkomst beregnes til 182.447 kr., hvilket er noget højere men fortsat lavt sammenlignet med kandidater fra andre kunstneriske uddannelser.